

Vabilo družbe sv. Mohorja za leto 1908.

Družba sv. Mohorja stopa pred Slovence s srčnim vabilom k prav obilnemu pristopu. Kakor kaže „Glasnik“ v zadnjem družbenem koledarju, je število novovpisanih udov v „zlatih bukvah“ doseglo častno število 267.194, in družba je od časa svoje ustanovitve sem razposlala samo svojim redno vpisanim udom 10.800.934 knjig. Slovenci! Ali nas te številke ne vzpodbujajo k nadaljni vztrajnosti, k vedno novemu napredku? Zato veljaj i za to leto: Kdor le more, pristopiti k družbi sv. Mohorja! Zvesti ji ostanite vsi stari udje, pridobite si pa tudi še prav mnogo novih. Zlasti po mnogih naših družbah naj bi se pričela prav živahna agitacija za družbo svetega Mohorja — Cim večje bo število udov, tem uspešnejše bo mogla družba izvrševati svoje delo za verski, narodni, kulturni napredek Slovencev! — S posebno prošnjo se zopet obračamo do č. gg. poverjenikov, da prevzamejo tudi letos svoje sicer tožavno, a toli koristno in zaslužno delo, ter družbi dovedejo čim največ starih in novih udov! Kjiževni dar za l. 1907 je ta-le: 1. „Zgodbe sv. pisma“, 14. snopič. V tem snopiču bo podal Slovincem dobro znani pisatelj dr. J. E. Krek prevod in razlaga „Dejanje apostolov.“ — „Zgodbe“ so kakor po vsebini tako po slikah Slovincem tako dobro znane, da jih pač ni treba več priporočati. Naj bi nam ohranile stare, in privabile prav mnogo novih udov! — 2. „Pamet in vera“, III. zvezek. Spisal J. M. Seigerschmied. — Prejšnja dva zvezka tega temeljitega dela sta si pridobila mnogo priznanja. Gotovo bo tudi tretji zadovoljil čitatelje. Poljudno, znanstveno temeljito obravnava vprašanja: „Očetova podoba“, „Odkod in čemu?“ „Nevidni svet“, „Prevažna vprašanja“, „Osodepolni padec“. — 3. „Umni čebelar“, d. snopič. Spisal Fr. Lakmayer. Ljuba prijateljica je slovenskim oratarjem pa tudi drugim čebelarjem. Čebelarstvo je zadnja leta zelo napredovalo in čebelarji so od družbe že mnogokrat zahtevali poučno knjigo o tej stroki. Letos jo podamo! Spisal je to delo priznani strokovnjak-čebelar in gotovo bo ustregla širšim krogom. — 4. „Življenja trnjeva pot“, se imenuje lepa povest, katero po resnični zgodbi iz polupretkelega časa Mohorjanom pripoveduje znani slovenski pisatelj Jos. Kostanjevec. — 5. „Slovenske večernice“, 59. zvezek, bodo tudi podale lepega pripovednega berila. Že stara, a vedno priljubljena znanca so „Večernice“ Slovincem, in bodo to ostale gotovo tudi za bodoče. — 6. „Koledar družbe sv. Mohorja za leto 1908“. Naš Koledar je Slovincem istotako že star znanec! Potrudili se bomo, da bo kolikor mogoče zanimiv, pa tudi kratkočasen. Evo, to vam je književni dar, ki ga letos podaja družba sv. Mohorja! Na Vas, dragi Slovenci, je, da s čim najobilnejšim pristopom k družbi poskrbite za to, da se te knjige čim največ razširijo med narod! Nabirajte pole z denarjem naj se odboru dopošljajo do dne 5. marca. Mnogo truda, sitnosti in nepotrebnih stroškov povzročajo nam tisti, ki nam ne dopošljejo ob pravem času udnine. Posamezne ude in take kraje, ki nimajo 15 udov, pa prijazno opozarjamo, da morajo po družbenih pravilih letnini (2 kroni) dodati še 40 vinarjev za opravilne stroške, namreč za zavoj, spremnico s kolekom, delo itd. Seveda morajo potem poštnino, ki znaša veliko več, še sami plačati. Isto velja tudi za posamezne pošiljke. Mili Bog naj blagoslovi naše delo in geslo za Mohorjevo družbo ostani: Ne nazaj in navzdol, marveč vselej naprej in navzgor!“ V Celoveu, dne 30. prosinca 1907. Odbor.

Narodno gospodarstvo.

Drugi gospodarski poučni tečaj v Studenicah od 7. do 8. januarja t. l.

Razložil je prednosti novega dobro narejenega panja pred starimi; razložil kje in kakšen bodi čebelnjak, kakšne toplote je treba. Ker po zimi ni mogoče iti k čebelnjaku, je na velikih stenskih podobah natančno razložil razvitek čebele in njeno telo. G. Jurančič je vnel slušatelje za čebelarstvo, prosili smo ga in obljubil nam je na spomlad zopet priti. Poslušalo nas je govor 64.

Za predavanje o gozdarstvu smo iskali vsepovsod veščaka. A ni ga najti, ki bi bil slovenščine zmožen. Dosedaj se na Spodnjem Stajerskem nismo dosti zmenili za gozdove več, kakor da smo jim rekli: daj! daj! Zato se tudi v to poklicane oblasti niso zmenile za nas, zlasti kar se tiče pouka. Vendar bi se lahko nekaj zgodilo, kakor je naša podružnica ob tej priliki povzela iz dopisovanja. Zato opozorimo ob tej priliki merodavnje moze na zadevo. — V sili nam je pomagal g. Goričan. Govoril je zlasti o tem, kako škoduje gozdu grabljenje listja za steljo. Povdarjal je, kako nesmiselno in potratno se s steljo ravna. Gnojilna moč ni v listju, ampak v odpadkih, ki ji stelja sprejemlje. Kjer največ stelje porabijo, imajo navadno najbolj nemarno živino. Sekana stelja se priporoča k večjemu ondi, kjer je gnojiti težke zemlje, da se jih rahlja. Ne glejmo, koliko vozov gnoja smo navozili na njivo, ampak kakšen je dotični gnoj. Hleve je torej treba popodati, da ne bo jam, dobra gnojilna in gnojilne jame narediti, vsak dan od živine gnoj spraviti in ga vsakikrat takoj trdno potepati, med steljo pa popolnoma suho prst trositi. Vedeči moramo namreč dobro, da suha prst toliko dragoceno gnojilno snov dušec v se posrka in njegovo moč v sebi zadržuje, medtem ko iz listne stelje izhlapeva. Zato tudi vidimo, da umni gospodarji po dvorišču prst trosijo in gnoj sami ali z živino teptajo. Na tak način se pridobiva res pravi gnoj, se pa tudi pomaga gozdom, da se z listjem sami gnoje. V gozd bi naj hodili bolj po les kot po steljo. Naj se gleda vedno na to, da se kuri s suhimi drvami: na stotisoče denarja se potrafi v kratkem v enem okraju, kjer s svežimi drvami kurijo. Drevje se naj seka vedno grudna, sploh po zimi, ko spi vsa moč v drevesu. Tedaj je les trpežen; tudi n. pr. prikljice za fižol itd. — Poslušalec 55. — V soboto je bil razgovor o vzrokih nazadovanja in propadanja kmetijskega gospodarstva. 1. Kmetički davki so previsoki, in sedanja razdelitev davka popolnoma nepačna. Od čistega dohodka bi bilo pravično plačevati davek, ne pa od zadolženih posestev. Kmet plačuje po 40krat več davka nego vsak kapitalist. 2. Se bolj mučijo dolгови zlasti vknjiženi, oziroma njih obrestovanje. Zato je najskrajnejši čas, da deželni zbor sklene vpeljati hipoteko banko, kakor se je lani na obnem zboru kmetijske družbe v Gradcu enoglasno zahtevalo. 3. Silno nam manjka strokovne kmetičke izobrazbe. Vsak stan potrebuje temeljite izobrazbe. Drugi gospodar n. pr. obrtnik ali trgovec bi se menda v enem letu izdelal, če ne bi bil nabražen. Kdor ima pogled v prihodnost, vidi, da se bližamo gotovemu propadu, ako ne bo rešitve. Nujno tedaj potrebujemo izobrazbe. Kmetijski podnik naj bi se na kmetih vsekako vpeljal v zadnja leta ljudske šole. Otroci naj bi se v šoli učili ne toliko, kakor o se naj zemlja obdeluje in kako se gospodarji ali gospodinji; — tega se uče od starišev; ampak z a k a j se obdeluje, gospodarji in gospodinji tako in tako. Nujna želja se je izrekla tudi po ustanovitvi kmetijske šole. 4. Kakor primanjkuje izobrazbe, tako nujno pogrešamo tudi tesne kmetičke združitve: ta je kmetičkemu stanu dozda skoraj čisto neznan reč. Le z združenjem si je drugod kmetijstvo opomoglo, pomagajo si z združevanjem tudi pri nas drugi sta-

novi; najmočnejši stan — kmetički — pa se do tega še ni povzpeli. Nujno je želeli tesne kmetičke zveze. V edinosti je moč. — 5. Delavcev primanjkuje, ker beže s kmetov. Kako si pomagati? Pomagati bo morala država, da vpelje za kmetičke delavce starostno zavarovanje; pomagati si bomo morali sami s tem, da si z združenimi močmi naročimo potrebnih strojev, pa tudi s tem, da se bomo bolj tistih panog kmetijstva oprijeli, ki ne zahtevajo toliko delavskih moči. Njive na bregovih kolikor mogoče opuščati, pa ležje njive v jeseni toliko bolj globoko orati in jih tako z zrakom in drugim gnojem gnojiti. Izmed strojev se zlasti splača izvrstni Sackov plug, ki ga pri oranju ni treba držati in ki se ga lahko hitro prenaredi tudi za okopavanje, ogrebanje, izkopavanje; nadalje mlatilnica, priprost domač mlin (žrnjle), mlin za mečkanje sadja, kakor ga izdeluje n. pr. Dengl, mlin za grozdje, stroj za čiščenje in vejanje žita. — 6. Da se o več drugih vzrokih propadanja kmetičkega stanu ne govorimo, omenimo le še zapravljivost na obleki itd. in na alkoholu. Zapravljivost in alkohol sta rak — rani na kmetijstvu in velik dobitnik je, kdor resnično kaj stori v ozdravitve teh bolezni. Mnogo bi pomagale raifeisenovke, pa tudi takozvane čebelice, ki jih snujejo zdaj izobraževalna društva že za mladino. To je bil jako poučen dan in g. predavatelj je pouk obeh dni vodil tako, da se je vršil v obliki razgovorov. Ob enem je prinesel seboj jako lepo narejene sadne modele — najbolj priporočljivih hrušek in jabolk. Naročili so udje zopet jako veliko drevese za jesen. V nedeljo je bil občni zbor, na katerem se je podalo poročilo o delovanju podružnice v prvem letu, kakor smo ga podali ob kratkem v zadnji številki „Slov. Gospodarja“. Določila sta se dva odposlanca za občni zbor, in se razgovarjalo o podružničnem delovanju za letošnje leto.

g. Zadruga mlekarja pri Sv. Bolfanku v Slov. gor. Več časa zasledujem življenje tukajšnje zadruga mlekarne, pa kakor vidim, vkljub požrtvovalnosti nekaterih mož si ne more zagotoviti trdnega stališča. Večkrat so že poročali razni nasprotni listi, da je umrla, ali da je na smrtni postelji, pa doslej še se to hvala Bogu ni zgodilo. Ako bi se želje nasprotnikov uresničile, bi imelo to preslabo nasledke za nadaljnjo kmetijsko zadrugašništvo cele okolice. In vendar je edini pogoj, da bi se naše kmetijstvo povzdignilo na kolikaj boljše stališče. Zeleti bi torej bilo, da bi ta edina mlekarja v krasni, tečne krme polni pesniški dolini dobro uspevala. Bodi mi toraj dovoljeno, da tukaj izrazim svoje mnenje v par kratkih stavkih, kako bi se mogel dober uspeh mlekarne zagotoviti. Kakor že kaže naslov „zadruga mlekarja“, je podjetje zadruga, te je zveza več oseb. Ravno to jo krepi, daje moč, ugled in bodočnost. A to je, kar nam manjka pri naši zadrugi, namreč veliko število zadrugašnikov, in kar iz tega sledi, da dobava potem mlekarja prepičlo število mleka. Kakor se čuje navadno 300—500 litrov, mnogokrat pa še manj na dan. Jasno pa je, da si zadruga, dobro uspevajoče mlekarne pod 1000—1500 l. mleka na dan niti misliti ne moremo. Ravno največji nedostatek pa se da pri nas korenito izboljšati! Zadruga se mora razširiti na vse, če tudi eno uro ali še delj proč ležeče vasi. Zato bi svetoval načelstvu, da bi sklicalo sedaj v zimskem najpripravnijem času poučne shode s pomočjo morebitnega zadrugašnega revizorja ali potovalnega učitelja za živinorejo v bližnjih občinah, v Gočovi, Trebetcih, Trnovcih, ter bi se ob enem sprejemali zadrugarji in bi se moglo tudi že približno število mleka določiti. Obenem bi se morala izmisliti od vodstva vožnja mleka, to je, da nebi bilo potrebno vsakemu posameznemu nositi oziroma voziti. To storijo tudi vse druge mlekarne, kjer so zadrugarji v oddaljenih vaseh. Vožnjo dajo v akort ali pa vožnjo zadrugarji po gotovem redu sami oskrbujejo. Ako bi se dala vožnja v akort, bi se ti

Dve nevesti, pa le en ženin.

Priredil V. C.

V dovški fari so bolj revni kmetje. Saj je pa tudi vas majhna, šteje namreč celih 12 hiš. Le koncem vasi stoji veliko poslopje, za katerim se razprostira veliko dvorišče z vsemi za gospodarstvo potrebnimi stavbami. Že od daleč gledaš z veseljem to poslopje. A ostrmel in čudil se boš, če stopiš v hišo ter si vse ogledaš natanko. Takega reda, take snaznosti in tako lepe živine ne najdeš kmalu na kmetih.

Balohov oče — ta je bil gospodar na tem domu — so pa bili tudi ponosni na to. „Da, da“, so pogostokrat rekli, „kdor zna, pa zna. Pa sem se moral tudi truditi, in mnogokrat mi je kapal pot od čela, da sem spravil vse to vkup.“

Kako so ljudje blagorovali mladega Janeza, ki bo prevzel enkrat to posestvo. To se je uresničilo prej, ko bi kdo mislil.

Sicer so Balohov oče bili že precej v letih. A če bi jih sodil po vnanjem, bi jim nihče ne prisodil, da že nosijo sedmi križ na hrbtu. Bili so velik in močan mož, da bi še medveda ugnali v kozji rog. Lase so seveda imeli sive, pa saj so mladi ljudje tudi večkrat že čisto sivi. Zato se pa pri delu niso nobenega ustrašili. To jim je šla kosa, da je nisi mogel spremljati z očmi, in vedno so bili daleč pred drugimi kosci.

Janez pa je bil že tudi odrasel. To vam je bil fant od fare. Stari je bil grozno ponosen nanj.

Na novega leta dan je bilo, ko so oče prepisali dom na fanta; zase in za mater so si izgovorili tisto lepo sobico pod streho. Janezu je bilo to

všeč in sklenil je pri sebi, da jim bo vedno skušal vstreti.

A stari ni dal zdaj še miru.

„Veš kaj, Janez“, so rekli sinu, „nekaj zdaj še manjka. Gospodinje bo treba. Le hitro si jo izberi, da bo na Svečnico poroka.“

To pa je bilo lažje rečeno, ko storjeno.

Janez je sam tudi čutil potrebo gospodinje, a kje jo izbirati. V domači fari je bilo komaj 5 deklet za možitev, a od teh ni bila nobena zanj. Treba se je bilo torej drugam obrniti. Janez pa ni bil eden tistih, ki bi dolgo odlašal, kar je sklenil storiti. Obhodil je vse bližnje vasi; kjerkoli je bil kak sejm, bil je gotovo tam, kupoval živino, zraven pa iskal primerno nevesto. A prišel je vedno prazen domov. Kar je videl dozda deklet, nobena mu ni ugajala.

Stari se je seveda grozno jezil. „Kaj naj počnem s takim jurčkom“, je godrnjal. „Mu meram pač jaz izbrati nevesto.“

Drugega dne se je odpravil res na vse zgodaj od domov „po opravkih“, kakor je dejal. Ni še bilo prav večer, je bil že zopet doma. Zmagoslavno je stopil v hišo in še bolj slovesno rekel sinu: „Nevesto sem že našel; z njenim očetom sva se vse domeni, pojutnem greva na ogled.“

Seveda je Janez hotel najprvo zvedeti, kje je oče našel nevesto, in kakšna je.

„Ne daleč odtod. V Krnici sem se sešel z Logarjem. Saj ga poznaš. Kol mi je prišlo na um, — oh, da nisem preje spomnil — tu bo treba potrkati. Najlepšo živino ima v celi fari, pa mošnja debelo, ko mašne bukke. Dekleta pa so tudi čedna. En čas sva kramljala o kupčiji, potem sem mu pa začel praviti, da sem prepustil tebi posestvo, pa da ti je treba ne-

veste. Hitro sva se zmenila. Ti vzameš njegovo starejšo hči. Ančka ji je menda ime. Po jutrnem greva na ogled.“

Staremu se je obraz same zadovoljnosti svetil ter lezel narazen kot pečeno jabolko. V svesti si je bil, da tako pametne še ni uganil celo svoje življenje ko danes, tudi tedaj ne, ko se je sam ženil.

Toda Janezu to ni bilo nič kaj po volji. Zato pa je hitro vprašal očeta:

„Ali ste videli dekleta?“

„Dekleta nisem videl“, se je odrezal stari, „pač pa očeta dobro poznam; poštna duša je to.“

„Kaj meni mar oče, saj se ne bom ženil z njim.“

„Je že dobro. Dekle bo menda tudi dobro in pošteno, saj pravijo, da jabolko ne pade daleč od drevesa. Pa stari mi je toliko lepega povedal o njej!“

„Kaj pa še. Saj ni neumen, da bi zabavljaj čez njo. Veste kaj, oče? Dekleta ne poznam; ne vem, če se mi bo dopadlo, zato pa ne morem kar tako na ogled.“

„Toda jaz sem za gotovo obljubil, da prideva“, je zarenčal stari.

„Če ste vi, pa jaz nisem“, ni nič manj jezno odgovoril Janez. „Ženil se bom jaz, in ne vi. Dokler ne poznam dekleta, ne grem snubit.“

„V tako sramoto me hočeš pripraviti?“ je zakričal oče.

„Sramota sem ali tja. Ne morem pomagati“, je odgovoril sin mirno. Čez nekaj časa pa je rekel: „Čakajte oče. Da bo za vas in za me prav, vam svetujem to le. Dekleta moram videti, predno ga snubim. Jutri je v Krnici „žegnanje“. Pa grem tja k poznemu opravilu. Potem se pa oglašim pri Logar-